

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-05-14
Besvaras senast
2025-06-04

Till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:670 Kvalitetsbrister på äldreboenden med vinstkrav

Av alla icke-kommunala äldreboenden har de som drivs utan vinstsyfte högst kvalitet, enligt ny forskning. I studien *Provider Ownership and Indicators of Service Quality: Evidence from Swedish Residential Care Homes* (2024) jämförs fyra driftsformer för icke-kommunala äldreboenden: icke vinstdrivande organisationer och stiftelser, privata bolag, börsnoterade bolag och riskkapitalbolag. I studien, som omfattar 2 639 icke-kommunala äldreboenden i Sverige, undersöktes personaltäthet, tillgång till sjuksköterskor, personalens utbildningsnivå, boendenöjdhet samt hur väl boendena uppdaterat sina handlingsplaner. Analyserna baseras på data från SCB:s allmänna företagsregister över 2 639 icke-kommunala äldreboenden. Kvalitetsindikatorerna är hämtade från Socialstyrelsens nationella enhets- och brukarundersökningar för särskilt boende för äldre.

Lägst kvalitet håller äldreboenden som drivs av börsnoterade bolag och riskkapitalbolag. Efter dem följer äldreboenden som drivs av vinstdrivande privata bolag. Icke vinstdrivande organisationer återinvesterar sitt ekonomiska överskott i verksamheten. Dessa har högst personaltäthet, många sjuksköterskor, den till utbildning sett mest kompetenta omsorgspersonalen och flest nöjda brukare.

Denna studie ger stöd åt Vänsterpartiets ståndpunkt att välfärden, inklusive äldreomsorgen, ska vara en fristad från vinstjakt som sker på bekostnad av äldres rätt till en trygg och jämlik omsorg och vård samt omsorgspersonalens arbetsmiljö och arbetsvillkor. I dagarna rapporterades om väldigt allvarliga brister på flera av äldreboenden som drivs av ett av Nordens största omsorgs- och serviceföretag med bland annat runt 50 äldreboenden i Sverige.

Det handlar om fasansfulla uppgifter som att äldre inte har fått tänderna borstade på månader, att dementa har försvunnit utan att personalen har märkt det och att en kvinna har tvingats amputera ett ben efter att ha blivit lämnad i skällhett vatten. På ett äldreboende i Österåker har problemen pågått under lång tid. I höstas gick personalen ut och larmade om tomma kylskåp, att de äldre gick ned i vikt och fick liggsår och att det var så lite personal att det gick ut över vården och omsorgen av de boende.

En intern kvalitetsrapport som sammanställdes i augusti förra året, och som baseras på insamlade data och intervjuer under 18 månaders tid, visade att inget

av omsorgs- och serviceföretagets 48 undersökta boenden levde upp till de grundläggande krav som finns på dokumentation och uppföljning. Det rör sig om krav på att notera avvikelser, uppdatera vårdplanering och dokumentera att de äldre faktiskt får den vård och omsorg de har rätt till. Några äldreboenden i Krokoms kommun som DN skrivit om hade noll procent genomförda egenkontroller.

Nu har bolagets vd avgått efter avslöjanden, men det innebär inte att grundproblemet är löst. Skandalerna kring omsorgs- och serviceföretaget innebär viktiga lärdomar för upphandlande kommuner, men även för kommuner som funderar på sin egen organisering av äldreomsorg. Kommuner kan agera genom vite och genom att avsluta avtal, men de kommer aldrig att kunna kontrollera alla äldreboenden så länge en stor andel drivs privat och utifrån vinstintresse. De äldre kommer så länge vinsten är överordnad aldrig att få den trygga och goda vård och omsorg de förtjänar och har rätt till.

Med anledning av vad som anförts ovan vill jag fråga statsrådet Anna Tenje:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta med anledning av studien *Provider Ownership and Indicators of Service Quality: Evidence from Swedish Residential Care Homes* (2024)?
2. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta med anledning av omfattande brister i vården och omsorgen inom vinstdrivna äldreomsorgsbolag?

.....

Nadja Awad (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann